

TITEL: Le Grand Paysage d'Alexis Droeven. **REGIE** en **SCENARIO:** Jean-Jacques Andrien. **FOTOGRAFIE:** Georges Barsky. **KLANK:** Henri Morelle. **PRODUKTIE:** Jean-Jacques Andrien voor Les Films de le Drève / RTBF-Liège / Les Radios-Cinés S.A. **VERTOLKING:** Jerzy Radziwilowicz, Nicole Garcia, Maurice Garrel, Jan Declair, José Happart, de bevolking van de Aubel-streek. België, 1981, kleur, 88 min. **VERDEELD** door Progrès-films.

Reeds geruime tijd wordt met een tikkel jaloezie en vol eerlijke bewondering naar filmlanden als Italië, West-Duitsland, Frankrijk en nu zelfs ook Polen gekeken, wanneer men het heeft over cineasten die hun inspiratie durven zoeken in de min of meer actuele, maar in ieder geval «hete» politieke situatie van hun land.

De Waalse filmer Jean-Jacques Andrien heeft dat met «**LE GRAND PAYSAGE D'ALEXIS DROEVEN**» nu eindelijk ook eens een keer gedaan en meteen dreigt het er in communautair Belgenland weer bovenarms op te zitten.

Jean-Jacques Andrien heeft zijn landschapsfilm gesitueerd in de buurt van Aubel, dicht tegen de Voerstreek aan. De belachelijke taaltwisten waardoor die streek reeds jarenlang geteisterd wordt en waarvan zelf-gerealiseerd reportagemateriaal in deze fictiefilm verwerkt werd, maken deel uit van het globale portret dat van die landbouwstreek en zijn bevolking geschetst wordt.

Nog tijdens de opnames van de film werd er zelfs in het parlement over één en ander geredetwist. Via een parlementaire vraag - nr. 142 van 11 april 1980 - wou men van de minister van Franse Cultuur weten of het waar was dat door het ministerie van de Franse Gemeenschap en door de RTBF miljoenen subsidies werden verstrekt aan een film «waarin de Vlaamse gemeenschap ostentatief beledigd wordt en waarin de Vlamingen voorgesteld worden als onverdraagzaam, kleingeestig en bekrompen volgelingen van een chauvinistisch nationalisme?».

Het Achtbaar Lid kreeg van de minister het antwoord dat de subsidies inderdaad toegekend waren, maar dat uit de synopsis van het verhaal moest blijken dat de inhoud van de film niet als beledigend voor de Nederlandse gemeenschap kon beschouwd worden. Dat klopte.

Landschap én film: 2 x goed

**Tante (Nicole Garcia) en zoon (Jerzy Radziwilowicz):
konfrontatie tussen stad en platteland.**

Waar men zich voor mijn part wel beledigd mocht door voelen was door de afgrijselijke vertaling van de in bijlage gevoegde franstalige synopsis. «Un secteur qui est actuellement menacé, acculé à disparaître» werd daarin «een sector die thans bedrogen wordt, die gejaagd is te overlijden». Nou ja,...

Terwijl in «**Le fils d'Amr est mort**», de indrukwekkende debuutfilm van Andrien, de dood van de vader als onderliggend thema doorheen de film wroet, vormt dit gegeven de ruggegraat van «**Le Grand Paysage**».

Alexis Droeven, uitbater van een familiale melkboerderij en militant-afgevaardigde van de boerenbond UPA, overlijdt plots. Voor zijn 26-jarige zoon stelt zich de dringende vraag of hij het bedrijf zal overnemen.

De bezinning daaromtrent, die samenvalt met een door de rouwperiode op gang gebrachte vloed van herinneringen, wordt beïnvloed door de figuur van de jonge tante. Die heeft jaren geleden de haar verstikkende bekrompenheid van het landelijk dorpsleven resoluut de rug toegekeerd, maar moet nu toegeven

dat daar alleen een stedelijke vervreemding en ontworteling voor in de plaats is gekomen. Zij zal de zoon op de hoogte brengen van de defaitistische plannen die zijn vader net voor z'n dood bespookten: de verkoop van het bedrijf om zijn zoon eenzelfde martelgang als landbouwer te besparen...

De zoon zal pas een beslissing nemen nadat hij voor zichzelf tot een verhelderende konfrontatie met het omringende landschap (= ontmoetingsplaats van mens en natuur) is gekomen.

Die konfrontatie wordt - al was het maar op een puur esthetisch niveau - met de toeschouwer gedeeld die via bestudeerde kadragés, glijdende travellings en soepele pano's de zacht glooiende, mistige in grijsgroene fotografie-tinten gevatte heuvelen van het land van Herve ontdekt. Net zoals in «**Le fils d'Amr est mort**» speelt ook hier het landschap een louterende, tot reflectie uitnodigende rol.

Inhoudelijk overstijgt die reflectie dan ook het primitieve niveau van de taalruizies waarmee de film start. In het begin zien we de jonge Droeven tijdens Voer-

rellen - knappe mengeling trouwens van enscenering en reportage - en tijdens een perskonferentie van José Happart, leider van de Action Fouronnaise. Voor de film werd die perskonferentie woordelijk gerekonstrueerd - vandaar de «medewerking» van Happart -, net zoals de rouwrede letterlijk geïnspireerd werd op een toespraak bij het overlijden van een «echte» UPA-militant.

Vrij snel verschuift de belangstelling van de film van dit opgefokte, taalpolitieke niveau naar een ernstiger, want sociaal-economisch niveau. Archiefbeelden van de baldadige boerenbetoging van maart '71 te Brussel illustreren die verschuiving (alhoewel de beelden zelf voor een buitenlander onvoldoende toegelicht worden).

De problemen waar het dan om draait - en die van invloed zijn op de beslissing van de zoon - zijn die van de toenemende druk en bemoeizucht van het EG-landbouwbeleid, waardoor de landbouwstreek in kwestie zich steeds afhankelijker van externe krachten en machten voelt worden.

En dan begrijpt men ook hoe de rancunes rond de taalstrijd opnieuw voedsel krijgen: bij de afbakening van de Vlaams-Waalse taalgrens in 1962-63 werden de Westvlaamse gebieden van Komen en Moeskroen naar Henegouwen overgeheveld en, als typisch voorbeeld van Belgische compromis-politiek, werd de Luikse Voerstreek dan maar aan Limburg verpast.

Tijdens de geciteerde perskonferentie van Happart wordt er duidelijk aan herinnerd hoe men met de mening van de betrokken inwoners geen rekening wenste te houden. Dat was nog maar een begin, moet de Voer-boer met het verstrijken van de jaren wellicht verbitterd gedacht hebben, toen hij konstateerde dat de «agribusiness» van de EG steeds opdringerig op zijn velden en in zijn stallen kwam neuzen.

Tot slot, deze verduidelijking: de nogal bizarre figuur die door Jan Declair wordt uitgebeeld moet niet als een spottende uithaal naar Vlaamse folklore beschouwd worden. Volgens Andrien gaat het wel degelijk om een buitenlandse «marin du Rhin», meer bepaald een Hollander op zoek naar werk. Maar dat mocht in de film wel wat duidelijker verklaard worden.

Jan TEMMERMAN

Programma: Brussel.